

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version: Nikki, V. ; Saarvo, S. & Marjanen, P. (2018) Digitaalisen alustan kautta toivottua tukea erityislapsen, perheen ja sidosryhmien väliseen vuorovaikutukseen. Ketju 2.

URL: <http://ketju-lehti.fi/aiheet/tutkimuksessa-tapahtuu/digitaalisen-alustan-kautta-toivottua-tukea-erityislapsen-perheen-ja-sidosryhmien-valiseen-vuorovaikutukseen/>

Digitaalisen alustan kautta toivottua tukea erityislapsen, perheen ja sidosryhmien väliseen vuorovaikutukseen

Artikkeli pohjautuu kehittämistyöhön (Nikki & Saarvo), jossa tarkoituksena oli selvittää, minkälaisia mahdollisuuksia ja tarpeita erityislapsen, perheen ja sidosryhmien välisen vuorovaikutuksen kehittämiseksi on ja miten vuorovaikutusta tuettaisiin digitaalisen alustan avulla.

Yhteiskunnassamme sosiaali- ja terveystalveluiden uudistamisen yksi tarkoituksista on parantaa toimintatapoja yhdenvertaisesti. Uudistuksessa tuetaan myös digitalisaation edistämistä ja kansalaisten omaa osallisuutta.

Digitalisaation lisääntymisestä huolimatta tiedon siirtymisessä ja vuorovaikutustilanteissa kohdataan edelleen haasteita. Erityislapsen tiedot ovat siroteltuna eri paikkoihin ja tietojärjestelmät eivät välttämättä kykene keskustelemaan keskenään.

Vanhempien tehtäväksi jää yksittäisten tietojen ja paperien kokoaminen. Tämä voi erityislapsen kohdalla tarkoittaa jopa 29 eri sidosryhmän toimittamien tietojen kokoamista ja välittämistä oikealle kohderyhmälle. Vuorovaikuttaminen tapahtuu useasti niin sanotusti lapsen yli vanhempien ja sidosryhmien kesken.

Erityisyys voi helposti johtaa siihen, että lapsi joutuu sivuun sosiaalisista suhteista, vaikuttamisesta, vallan käytöstä, mahdollisuudesta osallistua yhteisölliseen toimintaan ja näin jäädä osattomaksi omien mielipiteidensä ja näkökantojensa kuulluksi tulemisessa. Tämä voidaan nähdä syrjäyttämisenä.

Artikkelissa kuvataan digitaalisen alustan kehittämisprosessia, jonka avulla mahdollistetaan erityislapsen oman äänen kuuluvaksi saattaminen, perheen roolin helpottuminen tiedon välittäjänä sekä sidosryhmien eli asiantuntijoiden välisen yhteistyön helpottuminen.

Kehittämistyössä kerättyjen aineistojen perusteella todettiin tarve digitaaliselle, tiedot yhteen paikkaan kokoavalle alustalle, jonka myötä erityislapsi voisi olla myös itse osallisena omien asioidensa äärellä. Digitaalinen alusta mahdollistaisi osallisuuden erityislapselle omannäköisellä tavalla. Sen avulla kerätty materiaali olisi aina saatavilla ja käytettävissä ajasta, laitteesta tai paikasta riippumatta.

Alustan kautta vanhempi voisi säilyttää ja jakaa lapsen tietoja haluamilleen tahoille. Esimerkiksi video lapsen fysioterapiaharjoitteista olisi nähtävillä vanhemman määrittelemille sidosryhmille. Alusta mahdollistaisi siten jokaisen tahon yhteisten tavoitteiden määrittelemisen, seuraamisen ja toteuttamisen yhteistyössä.

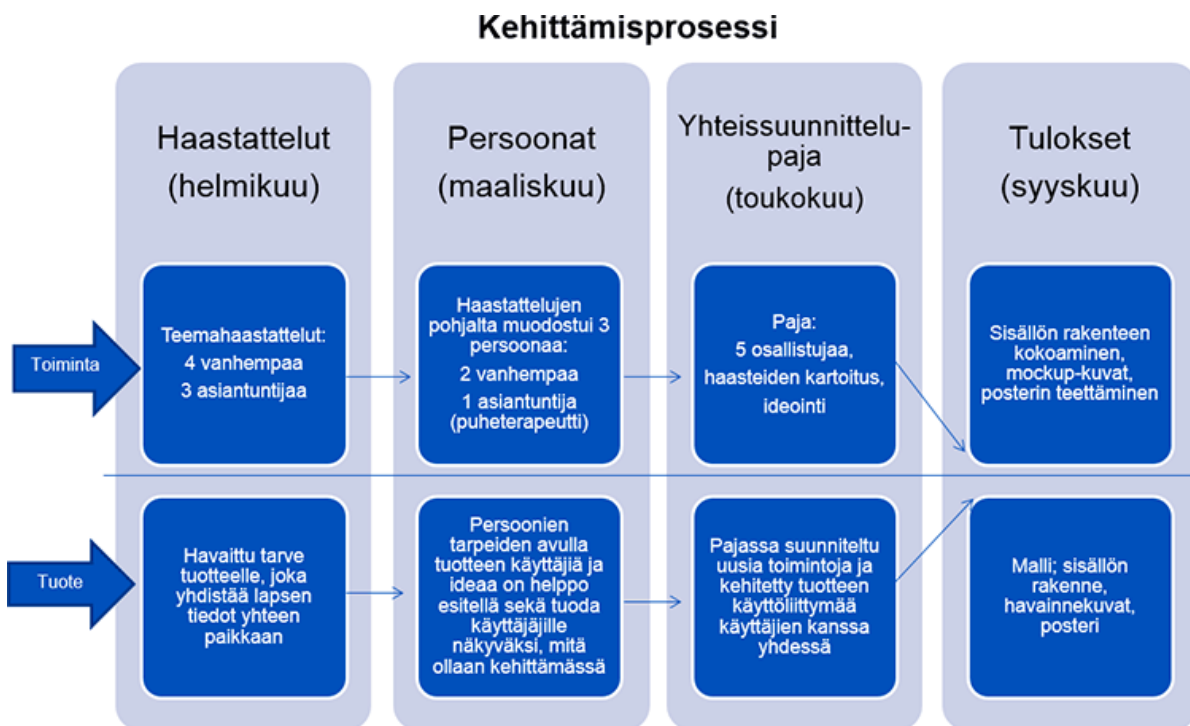
Kehittämistyön prosessi

Kehittämistyö lähti liikkeelle tekijöiden omakohtaisista kokemuksista asiantuntijan ja erityislapsen vanhemman roolissa. Tarve verkoston vuorovaikutustilanteiden kehittämiseksi sekä lasta koskevan tiedon saavutettavuudelle oli jo prosessin alussa ilmeinen. Idea vuorovaikutusta tukevasta alustasta haluttiin kehittää yhdessä potentiaalisten käyttäjien kanssa, joten tiedonkeruu- ja kehittämismenetelmiksi valittiin käyttäjälähtöisiä menetelmiä. Työssä noudatettiin kehittämistutkimusstrategiaa, joka yhdisti teoreettisia ja

kokeellisia vaiheita sekä hyödynsi sidosryhmien asiantuntijuutta. Työn taustalla oli vahvasti mukana Bronfenbrennerin ekologinen systeemiteoria.

Tiedonkeruu aloitettiin erityislasten vanhempia ja asiantuntijoita haastattelemalla. Teemahaastatteluiden avulla kartoitettiin vuorovaikutukseen liittyvää nykytilannetta sekä tarvetta digialustalle.

Haastatteluiden perusteella luotiin persoonat ja käyttöskenaariot, joita hyödynnettiin yhteissuunnittelupajassa. Pajassa ideoitiin yhdessä vanhempien ja asiantuntijoiden kanssa varsinaista alustaa ja pohdittiin erityislapsiperheen arjen haasteita ja iloja. Prosessin aikana jokainen tiedonkeruun tai kehittämisen vaihe tuotti aina uuden toiminnon, jonka pohjalta pystyttiin siirtymään seuraavaan vaiheeseen (kuvio).

Löydöksiä

Haastatteluissa nousi vahvasti esille vanhempien kokemus tiedonvälityskeskukseksi toimimisesta. Vanhemmat kokivat, että he olivat vastuussa siitä, että lasta koskeva tieto välittyy kaikille tahoille.

Asiantuntijat taas kokivat, ettei heillä ole pääsyä kaikkiin tarvittaviin tietoihin, mikä hankaloittaa heidän työtään ja pahimmillaan jopa estää sen. Itse erityislapsi voi joutua vuorovaikutustilanteeseen, jossa hänen ääni jää kuulematta.

Vanhempien kertomuksissa nousi usein huoli tiedon välittymisestä uusille työntekijöille. Tämä sama tilanne näkyi vastaavasti asiantuntijoille puutteellisina tietoina uuden asiakkaan kohdalla. Idea interaktiivisesta alustasta, joka säilyttäisi kaikki lasta koskevat tiedot yhdessä paikassa, kiinnosti jokaista kehittämistyöhön osallistunutta henkilöä.

